

Marcin Łysko

Uniwersytet w Białymstoku
e-mail: marcin.lysko@uwb.edu.pl

ORCID: 0000-0002-2789-4679

DOI: 10.15290/mhi.2022.21.02.20

Kronika białostockiego środowiska historyków prawa (rok 2021)¹

Najważniejszym efektem aktywności naukowej białostockiego środowiska historyków prawa w 2021 r. były artykuły w periodykach naukowych oraz publikacje w pracach zbiorowych. Kolejnym obszarem aktywności naukowej był udział w ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach naukowych, połączony z wygłoszeniem referatów.

Publikacje

Spośród publikacji autorstwa białostockich historyków prawa wyróżniają się artykuły opublikowane na łamach prestiżowych czasopism naukowych „Zeszyty Prawnicze” oraz „Studia Iuridica Lubliniensa”. W pierwszym z nich publikowali Piotr Kołodko (*Quaestor populi Romani ad praetorem in ius vocari posset?': uwag kilka na tle fragmentu Gell. 13,13*, „Zeszyty Prawnicze” 2021, t. 21, nr 2) oraz Krzysztof Szczygielski (*Prawo rzymskie w Wolnej Wszechnicy Polskiej w okresie dwudziestolecia międzywojennego*, „Zeszyty Prawnicze” 2021, nr 1). W „Studia Iuridica Lubliniensa” ukazały się artykuły Karola Kuźmicza (*Utopia Without the Law – Why Is It Impossible?*, „Studia Iuridica Lubliniensa”, 2021,

1 Kronika stanowi kontynuację prowadzonej corocznie od 2005 r. kroniki Katedry Nauk Historyczno-Prawnych (2005–2012), Katedry Nauk Historyczno-Prawnych i Komparatystyki Prawniczej (lata 2013–2016), a następnie Katedry Filozofii i Historii (2016–2019). Niniejsza kronika przedstawia aktywność naukową białostockiego środowiska historyków prawa, które od 1 października 2019 r. funkcjonuje w strukturach organizacyjnych Katedry Nauk Historyczno-Prawnych, Teorii i Filozofii Prawa oraz Komparatystyki Prawniczej Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

t. 30, nr 2) i Piotra Fiedorczyka (napisany wspólnie z Anną Stawarską-Rippel, *On the Possibility of Acquisitive Prescription by the State of Real Properties Unlawfully Seized under the Provisions of the 1944 Agrarian Reform Decree*, „*Studia Iuridica Lublinensia*” 2021, t. 30, nr 4).

Ponadto Piotr Fiedorczyk wspólnie ze śp. naczelnikiem Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w Białymstoku Andrzejem Ostapą zamieścił na łamach periodyku „Prawo i Więź” artykuł *Projekt kodeksu karnego PRL z 1963 r. w świetle dokumentów Służby Bezpieczeństwa* („Prawo i Więź” 2021, nr 36).

Artykuł Piotra Niczyporuka *Przywilej dla kredytobiorców w postaci tzw. wakacji kredytowych w okresie pandemii koronawirusa (COVID-19): wybrane zagadnienia* został opublikowany czasopiśmie „*Studia Iuridica*” 2021, t. 88.

Bartosz Kamil Truszkowski był autorem artykułu *Dzieje parafialnych ksiąg metrykalnych w powiecie kolneńskim – przejęcie przez urzędu stanu cywilnego w 1949 roku*, który został opublikowany w lokalnym czasopiśmie „Zeszyty Kolneńskie. Almanach Społeczno-Kulturalny Towarzystwa «Jan z Kolna»” 2021, nr 14.

W pracach zbiorowych dwukrotnie publikował Piotr Fiedorczyk. Jego artykuł *Polish matrimonial law 1918–1939. Regulations, attempts to unify and codify* ukazał się w monografii naukowej *Kulturkampf um die Ehe. Reform des europäisches Eherechts nach dem Großen Krieg*, red. M. Löhnig, Tübingen 2021. W wydawnictwie pokonferencyjnym *Wielka zmiana. Historia wobec wyzwania...”. Pamiętnik XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie, 18-20 września 2019 roku*, t. 3: *Wiek XX i XXI*, red. M. Mazur, J. Pomorski, Warszawa – Lublin 2021, opublikował artykuł *O potrzebie badań nad historią prawa Polski Ludowej*.

Ponadto w pracach zbiorowych swoje publikacje zamieścili Karol Kuźmicz (*Edwarda Abramowskiego wizja społeczeństwa doskonałego*, [w:] *Społeczeństwo obywatelskie. Historia. Teoria. Praktyka*, red. R. Kania i M. Kazimierczuk, Warszawa 2021) oraz Krzysztof Szczygielski (*Adolf Berger: lwowianin w Nowym Jorku (1942–1962)*, [w:] *Życie społeczno-polityczne uchodźstwa polskiego w latach 1939–1991. Wybrane zagadnienia*, red. M. Lewandowski i M. Hypiak, Lublin 2021).

Konferencje naukowe

Niemal wszyscy białostoccy historycy prawa brali udział w XXVIII Ogólnopolskim Zjeździe Historyków Prawa i Ustroju „Stanowienie prawa”, który w formie stacjonarnej odbył się w Warszawie w dniach 22-23 września 2021 r. Występując w sesji plenarnej z referatem „Stanowienie prawa w Polsce Ludowej” Piotr Fiedorczyk został pierwszym białostockim historykiem prawa, który

wygłosił wykłady plenarne podczas dwóch kolejnych ogólnopolskich zjazdów historyków prawa (2018 – Lublin, 2021 – Warszawa). Podczas obrad poszczególnych sekcji warszawskiego zjazdu referaty zaprezentowali:

- Karol Kuźmicz, „Problemy ze stanowieniem prawa w utopiach na przykładzie Rozmowy Europejczyka z wyspiarzem z Królestwa Dumocola – Stanisława Leszczyńskiego”;
- Mariusz Mohyluk, „Stanowienie prawa w Rosji Bolszewickiej”;
- Kamil Niewiński, „Dyskusja w Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego w latach 1994–1997 nad przepisami Konstytucji RP dotyczącymi sądów i trybunałów”;
- Marcin Łysko, „Prawo wykroczeń czy prawo karne resortu spraw wewnętrznych? Nowelizacje kodeksu wykroczeń Polski Ludowej w dekadzie lat osiemdziesiątych”;
- Bartosz Kamil Truszkowski, „Próby ujednoczenia prawa o aktach stanu cywilnego w II Rzeczypospolitej. Najważniejsze projekty i uchwalone akty prawne”;
- Dawid Zdrójkowski, „Czy wytyczne Sądu Najwyższego były źródłem prawa w Polsce Ludowej?”

Podczas zorganizowanej w dniu 14 maja 2021 r. w formie zdalnej przez działającą na Wydziale Prawa UwB Studenckie Koło Historii Prawa (opiekun Piotr Fiedorczyk) Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Stosunki międzynarodowe – wczoraj, dziś i jutro – osiemdziesiąt lat od podpisania Karty Atlantyckiej” referaty wygłosili:

- Marcin Łysko, „Tzw. mały traktat wersalski – nieudana próba stworzenia międzynarodowego systemu ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych w Europie międzywojennej”;
- Karol Kuźmicz, „Postanowienia Karty Atlantyckiej a postulaty wiecznego pokoju Kanta. Podobieństwa i różnice”.

W Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej online „Prawo karne. Historia. Teraźniejszość. Przyszłość”, Gorzów Wielkopolski 31 maja 2021 r., uczestniczyli Marcin Łysko (referat „Kodyfikacja prawa wykroczeń Polski Ludowej z 1971 r. jako instrument służący prowadzeniu represyjnej polityki karnej”) oraz Dawid Zdrójkowski (wystąpienie „Proces byłego wojewody stanisławowskiego Stanisława Jareckiego”). Dawid Zdrójkowski brał także udział online w Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Ewolucja wymiaru sprawiedliwości na przestrzeni wieków – ujęcie historyczno-prawne”, Poznań 10-11 marca 2021 r., wygłaszając referat „Proces byłego wojewody warszawskiego Stanisława Twardo jako przykład zbrodni sądowej”.

Marcin Łysko wygłosił referaty podczas zorganizowanych w formie zdalnej:

- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Dziedzictwo prawne. Idee – badania – edukacja”, Kraków 26-28 maja 2021 r., wystąpienie „Kodeks wykroczeń z 1971 r. (nie)chlubne dziedzictwo okresu komunistycznego?”;
- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Tradycje ustrojowe II Rzeczypospolitej. W stulecie konstytucji marcowej”, Kraków 5-6 października 2021 r., wystąpienie „Praktyka stosowania konstytucji marcowej przez obóz sanacyjny”;
- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Prawo wykroczeń w Polsce. Doświadczenia i perspektywy”, Bydgoszcz 9 grudnia 2021 r., wystąpienie „Główne problemy prac nad kodyfikacją materialnego prawa wykroczeń w Polsce Ludowej”.

Również trzykrotnie online w konferencjach naukowych uczestniczył Krzysztof Szczygielski, wygłaszając referaty podczas:

- 3rd International Seminar: „Roman maritime law”, Gdańsk 21 kwietnia 2021 r., referat „Maritime transport in the legislation of emperor Claudius”;
- 11th Polish-Spanish Conference on the European Legal Tradition „Women, Society and Law: From Roman Law to Digital Age”, Warszawa 30 kwietnia 2021 r., referat „The position of the Catholic Church in Poland towards women living in concubinage in the XIII–XVIII centuries”;
- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Ostatnia sesja emigracyjnego parlamentu. Życie społeczno-polityczne uchodźstwa polskiego w latach 1939–1991”, Lublin 27 maja 2021 r., referat: „Adolf Berger: lwowianin w Nowym Jorku (1942–1962)”.

W dniu 26 kwietnia 2021 r. Karol Kuźmich uczestniczył online w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Rozwój technologii w aspekcie prawnoprawnym i filozoficznym”, występując z referatem „Transhumanizm. Wielki krok ludzkości w stronę wyzwolenia czy zniewolenia człowieka?”. W formie stacjonarnej wziął udział w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Wolność człowieka w XXI wieku w państwach autorytarnych demokratycznych i totalitarnych w teorii a w rzeczywistości”, Nałęczów 28 czerwca – 1 lipca 2021 r., podczas której wygłosił referat „Utopie społeczne jako projekty wyzwolenia czy bardziej zniewolenia człowieka?”.

Bartosz Kamil Truszkowski brał udział online w III Ogólnopolskim Zjeździe Kół Historyczno-Prawnych „Status prawny kobiety na przestrzeni dziejów”, Poznań 11-12 maja 2021 r., wygłaszając referat „Chrześcijaństwo wobec małżeństw powtórných. Status wdowy w Polsce przedrozbiorowej”. Podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej online „Dziecko w historii – między godnością a zniewoleniem”, Białystok 24-25 maja 2021 r., zaprezentował wystąpienie „Karcenie dzieci w Polsce Ludowej. Regulacje prawne i dyskusje nad ich zmianami”.

Pozostałe formy aktywności naukowej

W 2021 r. Piotr Fiedorczyk został wyznaczony do pełnienia funkcji recenzenta w przewodach doktorskich Jakuba Pokoja (UJ – promotor dr hab. I. Lewandowska-Malec) oraz Pawła Majdańskiego (UMCS – promotor dr hab. Andrzej Wrzyszczy).

Był także wykonawcą w projekcie „Prywatnoprawne aspekty przeciwdziałania przestępczości i pomocy ofiarom przestępstw”, realizowanym przez Wyższą Szkołę Kryminologii i Penitencjarystyki w Warszawie (obecnie Szkoła Wyższa Wymiaru Sprawiedliwości). Opracował zagadnienie badawcze „Zdolność do czynności prawnych w świetle regulacji poprzedzających wejście w życie k.c.”

Sprawy kadrowe

W 2021 r. do białostockiego środowiska historyków prawa dołączyli dwaj doktoranci: Michał Stokowski oraz Mateusz Ułanowicz. W ramach Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UwB przygotowują oni rozprawy doktorskie pod kierunkiem Piotra Fiedorczyka.